

Idéprogram utgör ingen heltäckande garanti för konsekvens i handlingen, men genom att partiet för sig själv och andra tydliggör vilka idéer man bekänner sig till, kan man som medborgare ändå få en viss uppfattning om vilken sorts politik som går att förvänta sig.

Så när jag läser det här framskrivna M-programmet, vad säger det till mig? Jo, det säger i princip samma sak som vad den kloke läkaren ordinerade. Jag förväntas ta ansvar för mitt liv, och att använda mitt förnuft och min förmåga till godo för mig, och för de sammanhang och i det samhälle där jag verkar. Det förklarar att politiken har sina uppgifter, som är fundamentala för att garantera individers frihet och möjlighet att utvecklas, men upprepar vid ett flertal tillfällen att staten är mindre än samhället – och att den politiska kraft som bärarna av detta program vill utgöra inte har någon ambition att ändra på det, utan tvärtom bejakar och vill förstärka detta faktum.

Det är ett program som gör läsaren hoppfull om det politiska samtalet, eftersom det beskriver ett samhälle där individer respekteras och tillåts växa, och där politiken lägger band på sig i förståelsen att den alltför utbredd kommer att kväva syret som möjliggör samhället att utvecklas dynamiskt. Det hedrar också den tanketradition som Gösta Bohman såg till att införliva i partiet genom att lyfta individualismen som motvikt till den kollektivism som politiken så lätt förleddes att hemfalla till. Den som betonar att människor har rätt att betraktas som individer får sannolikt svårare att betrakta medborgarna som "folket" eller hemfalla åt grupp tänkande, och får enklare att minnas att människan är ett mål sig, och inte ett medel.

Formuleringarna visar en ökad trygghet och självkänsla. Idéprogrammet som antogs 2002 bär i grunden samma anslag; partiet har inte blivit ett annat. Men under de decennier som gått sedan dess har Moderaterna (liksom flera andra) haft svårigheter att navigera i ny terräng och förändrad verklighet, där frågeställningarna både har blivit fler och mer komplexa. Det har svängt både hit och dit, och ibland ned i diket. Att exempelvis stå upp för religionsfrihet i teorin är en sak, att väga av den mot medborgerliga friheter i skepnad av aldrig tidigare hanterade och närvarande konflikter, en annan. Nu finns mer kunskap, mer erfarenhet både av framgångar och misslyckanden, och därmed blir det mindre dramatiskt att hitta en position i integrationsfrågan som är grundad. Moderaterna är ett parti som skriver ett tudelat partiprogram, ett idéprogram och ett handlingsprogram. Det förra svarar på frågan "varför" och det senare på frågan "hur". Det är nog klokt tänkt, eftersom det hjälper tanken att hålla sig disciplinerad, och politiker generellt tillhör en sfär i vilken man lätt blir distraherad av sådana faktorer som dagsnoteringar i opinionsstöd, Twitterstormar och lågt hängande frukter av opportunistisk karaktär. Några av de sämsta politiska produkter man kan råka på är de regeringsförklaringar som vi numera är vana vid, de som utgör ett långt mässande i kyrklig språkdräkt av en oändlig mängd önsknings som ibland är så verklighetsfrämmande att det är oförskämt.

Men det här är vad det utger sig för att vara, en sammanfattning av idéer. Idéprogrammet kan och bör också läsas som en tankemanual för internt bruk. När tusentals förtroendevalda i den dagliga verksamheten i kommuner och regioner ska hantera pengar och maktbefogenheter på medborgarnas uppdrag, bör både skrivningarna om vad politiken ska göra och, ofta ännu viktigare, vad den inte ska göra, tjäna som ledstjärna och stoppboll.

Även om programmet nu ska diskuteras internt fram till sommaren är det ingen djärv gissning att tro att det i huvudsak kommer att antas. Därefter återstår hur:et. Det är som

bekant enklare att tala om att hänga bjällran runt kattens hals än att verkligen få den på plats. Delar av det berörs i den vidhängande idéskrift som redovisar de utgångspunkter i verkligheten som ligger bakom formuleringarna i idéprogrammet. Men de många målkonflikter som politiken har att hantera märks inte så tydligt, fastän sådana är det mest svåra att väga av när det ska formuleras konkret handling. (Av tradition för ett moderat parti i ett av det socialdemokratiska partiet tämligen präglat land, brukar det svåraste vara att stå kvar rakryggad i sina idéer när konsekvenserna är inoportuna, opinionen tredskas och motståndarna går till attack.)

Så här långt finns anledning att känna optimism. Moderaterna har inventerat idéerna och stämt av kompass och karta. Ett parti som följer dessa tankespår kommer att kunna bidra till ett samhälle där människor växer av egen kraft och inte formas under politikens paternalism och selektiva välvilja.

Särskilt förpliktande är betonandet av Hans L Zetterbergs idéarv under rubriken *Allsidighetens samhälle*, och målet att alla samhällssfärer, som kulturen, näringslivet, civilsamhället och akademien, bärs av "självständiga institutioner som i sin verksamhet står fria från stat och politik". Politiker som erkänner dessa idéer har ett digert arbete i att vända en utveckling som närmast kan beskrivas som den motsatta. Det är idéer som kan göra Sverige till ett bättre och, i flera dimensioner, rikare land.